

מבוא

שנתון יוצאים עם נתונים שם לו למטרה להציג תמונה מייצגת, השוואתית ומקיפה של יוצאות ויוצאי החברה החרדית (המכונים גם "חרדים לשעבר") בכל האמור במאפייניהם הדמוגרפיים, ההשכלתיים והתעסוקתיים. עד כה המידע המחקרי עליהם היה מוגבל, שכן מלבד הנתונים שפורסמו בשנתון זה בשנים האחרונות בהתבסס על מאגרי הנתונים המייצגים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, כמעט שלא פורסמו נתונים מייצגים על יוצאי החברה החרדית, והמעט שפורסם אינו מציג תמונה מקיפה והשוואתית של מאפייניהם. שנתון זה בא למלא את החסר באמצעות ניתוח נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והשוואת המידע על יוצאי החברה החרדית לקבוצות אחרות שמסווגות על בסיס השתייכותן לחברה החרדית בהווה ובעבר.

כמושג מפתח משמש המונח "יוצאי החברה החרדית", ולא המושג "יוצאים בשאלה", הרווח בציבור, הן בשל הכוונה לייצג את כלל עוזבי החברה החרדית, כלומר כאלה שכיום מגדירים עצמם חילונים, מסורתיים ודתיים; הן משום שהמושג יוצאים בשאלה אינו מיוחד ליוצאי החברה החרדית בלבד. בשנתון יכוננו יוצאי החברה החרדית בקיצור **יוצאים**.

קבוצות הניתוח בשנתון מסווגות על בסיס השתייכות בהווה (כן או לא חרדים בהווה) והשתייכות בעבר (האם הם מרקע חרדי או לא). לסימון השתייכות בהווה נעשה שימוש בכינוי "כיום" (למשל חרדים כיום או מידת הדתיות כיום), ולסימון ההשתייכות בעבר - האם מרקע חרדי או לא.

מחיתוך בין ההשתייכות בעבר ובהווה מתקבלות ארבע קבוצות משנה (טבלה 1). **יוצאים** (חרדים לשעבר) הוא הכינוי לבעלי רקע חרדי אך לא־חרדים כיום (קיצור ליוצאי החברה החרדית); **חרדים מבית** הוא כינוי לבעלי רקע חרדי שהם חרדים כיום (קיצור לחרדים מבית חרדי); **מצטרפים** ("מתחרדים") הם בעלי רקע לא־חרדי שהם חרדים כיום (קיצור למצטרפים לחברה החרדית - כולל בעלי תשובה ודתיים שהפכו לחרדים); **ולא־חרדים** הם בעלי רקע לא־חרדי שהם לא־חרדים (קיצור ליהודים לא־חרדים).

טבלה 1: קבוצות הניתוח כהצלבה בין השתייכות בהווה והשתייכות בעבר

קבוצות ההווה		
ללא־חרדים כיום	חרדים כיום	כלל היהודים
יוצאים ²	חרדים מבית ¹	מרקע חרדי
לא־חרדים ⁴	מצטרפים ³	מרקע לא־חרדי

1. חרדים מבית: קיצור לחרדים מבית חרדי

2. יוצאים (חרדים לשעבר): קיצור ליוצאי החברה החרדית

3. מצטרפים ("מתחרדים"): קיצור למצטרפים לחברה החרדית

4. לא־חרדים: קיצור ליהודים לא־חרדים

כל הניתוחים (למעט חריגים) מבוססים על נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - סקר כוח אדם (סכ"א) לשנים 2021-2024 והסקר החברתי לשנים 2017-2024. כדי לזהות במאגרי הנתונים בעלי רקע חרדי וחרדים כיום, נעשה שימוש בשתי שיטות שנגזרות מאופי המידע המצוי בהם. השיטה הראשונה, שממצאה הוצגו בשני השנתונים הקודמים, היא שיטת דויטש, שנפלד ותירוש (שיטת דש"ת), המזהה בנתוני סכ"א בעלי רקע חרדי - גברים בוגרי ישיבות חרדיות לפי דיווח עצמי, וחרדים כיום - חרדים בהגדרה עצמית (זיהוי ברמת משק הבית). שיטה זו מאפשרת לזהות רקע חרדי בקרב גברים בלבד, והיא שימשה אותנו בעיקר לניתוח השתלבות בשוק העבודה וכן לניתוח של מאפייני השכלה לגברים.

השיטה השנייה מבוססת על נתוני הסקר החברתי, ומזהה לפי הגדרה עצמית הן בעלי רקע חרדי (גדלו בגיל 15 במשפחה חרדית) והן חרדים כיום, גברים ונשים. מקור זה שימש אותנו לניתוח מגמות בשיעורי היציאה מהחברה החרדית וניתוח מאפיינים דמוגרפיים ומאפייני רווחה כלכליים ורגשיים של היוצאות והיוצאים בהשוואה לחרדים וללא-חרדים.

פרק א מציג מגמות בשיעורי היציאה מהחברה החרדית, וכן מציג נתונים על גיל היוצאות והיוצאים ועל מידת דתיותם כיום.

פרק ב סוקר את המאפיינים של היוצאות והיוצאים: אזורי מגורים, מצבם המשפחתי, נתוני שירות בצה"ל או בשירות לאומי וכן רמות ההשכלה.

פרק ג עוסק בתעסוקה של גברים: מציג מגמות במדדי שילוב בכוח העבודה, בכללם שיעורי התעסוקה והאבטלה, וכן נתונים על מקצועות המועסקים בדגש על תחומי ההייטק.

פרק ד סוקר את מאפייני היוצאים בכל האמור בקשר עם המשפחה, מדדי רווחה כלכליים, כגון שביעות רצון מהמצב הכלכלי ורמת חיים כללית, וכן מדדי רווחה כמו תחושות של בדידות ודיכאון.

פרק ה בוחן את התמורות בהרכבה של החברה החרדית: סוקר את גלי ההצטרפות לחברה החרדית ואת הרכבה, ובוחן כיצד השינויים בה משפיעים על היוצאים ועל עזיבת החברה החרדית.

לשנתון מצורף **נספח מקוון** ובו מילון מונחים מורחב, דיון מתודולוגי על שיטת הזיהוי בסקר החברתי ובסקר כוח אדם בשיטת דש"ת ועל סקר ההשתלבות של יוצאים לשינוי, וכן הסבר על טעות הדגימה היחסית שלפיה הוחלט האם לפרסם נתונים או לסייגם.